

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

ЗАТВЕРДЖЕНО

« ___ » _____ 2018 р.

Голова приймальної комісії

_____ І. С. Бондар

ПРОГРАМА
для проведення фахових випробувань
при вступі на навчання
на 2 курс на спеціальність 034 «Культурологія»

за програмою освітнього рівня «Бакалавр»
на основі раніше здобутих освітніх
(освітньо-кваліфікаційних) рівнів
споріднених спеціальностей

Обговорено і схвалено
на засіданні кафедри
кафедри культурно-дозвіллевої
діяльності
Протокол № 11 від 26.02.2018 р.

Укладачі:

Петрова І.В. – доктор культурології, професор, завідувач кафедри культурно-дозвілєвої діяльності;

Оборська С.В. – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри культурно-дозвілєвої діяльності;

Федотова О.О., доктор історичних наук, професор кафедри культурно-дозвілєвої діяльності.

Пояснювальна записка

Відповідно до Правил прийому до Київського національного університету культури і мистецтв в 2018 році для вступу на навчання на 2 курс на спеціальність 034 «Культурологія» для здобуття освітнього рівня «Бакалавр» визначено екзамен з фаху. Фахове випробування є формою вступного випробування на основі здобутого освітнього (освітньо-кваліфікаційного) рівня спорідненої спеціальності.

Конкурсний відбір для здобуття ступенів вищої освіти здійснюється за результатами фахових вступних випробувань: для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра (на другий курс (з нормативним строком навчання) на основі освітньо-кваліфікаційного рівня або освітнього ступеню, здобутого за спорідненою спеціальністю, з урахуванням середнього балу диплома про здобутий освітній (освітньо-кваліфікаційний) рівень.

Перелік показників конкурсного відбору, строки та порядок проведення фахових випробувань визначаються правилами прийому до Київського національного університету культури і мистецтв.

При прийомі на навчання за скороченими термінами підготовки бакалавра конкурсний відбір здійснюється за результатами фахового випробування (усно), яке оцінюється за шкалою від 100 до 200 балів.

Метою фахового випробування є перевірка професійної підготовки абітурієнтів до навчання згідно із засвоєною їм освітньо-професійною програмою освітньо-кваліфікаційного рівня або освітнього ступеню, здобутого за спорідненою спеціальністю.

Вимоги до здібностей і підготовленості абітурієнтів. Для успішного засвоєння освітньо-професійної програми бакалавра за спеціальністю 034 «Культурологія» абітурієнти повинні мати повну середню і спеціальну освіту та здібності до оволодіння знаннями, уміннями і навиками в галузі професійних наук.

Характеристика змісту програми. Програма до фахового випробування інтегрує знання відповідно до таких розділів професійних знань:

1. Культурологія
2. Історія української культури
3. Історія зарубіжної культури
4. Державна політика у галузі культури
5. Анімаційно-ігрові технології дозвілля
6. Організація та постановка культурно-дозвіллевих програм

Програма охоплює коло питань, які в сукупності характеризують вимоги до знань і вмінь особи, що бажає навчатись у КНУКіМ, з метою здобуття освітнього рівня «Бакалавр».

Критерії оцінювання

Фахове випробування відбувається у формі усної відповіді на три теоретичні питання, що зазначені в екзаменаційному білеті. Питання білету розроблені відповідно до програми фахового випробування і оцінюються за шкалою від 100 до 200 балів. Мінімальний прохідний бал фахового випробування – 124.

Структура оцінки та порядок оцінювання

Кількість балів	Традиційна оцінка	Порядок оцінювання результатів фахового випробування
175-200	«Відмінно»	Виставляється абітурієнту, якщо його відповідь повна, обґрунтована й свідчить про засвоєння основного матеріалу курсу. Зокрема, абітурієнт: <ul style="list-style-type: none"> - правильно відповів на теоретичні питання та розкрив зміст основних понять; - сформулював і виклав матеріал із застосуванням професійної термінології; - продемонстрував вміння й навички аналізу представленої інформації.
145-174	«Добре»	Виставляється абітурієнту, якщо: <ul style="list-style-type: none"> - його відповідь ґрунтовна, правильна, свідчить про засвоєння основного матеріалу курсу та відповідає раніше перерахованим вимогам, проте, основний матеріал і висновки викладено не зовсім чітко.

124-144	«Задовільно»	Виставляється абітурієнту, якщо: <ul style="list-style-type: none"> - відповідь правильна, матеріал, в основному, засвоєно, але не чітко визначено поняття і закономірності з теоретичних питань; - матеріал викладено непослідовно, із порушенням взаємозв'язків; - допущено окремі помилки у відповіді, які усунуто під керівництвом викладача.
100-123	«Незадовільно»	Виставляється абітурієнту, який: <ul style="list-style-type: none"> - не знає основного матеріалу, відповіді на теоретичні питання неправильні, не розкрито основного змісту питання; - відмовився відповідати на питання білету.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

«КУЛЬТУРОЛОГІЯ»

Культурологія як наука

Культурологія як інтегративна дисципліна. Предметне поле культурології в концепціях Л. Уайта і Дж. Фейблмана. Поліморфність і полівалентність сучасного культурологічного пізнання. Напрями дослідження теоретичної, історичної й практичної культурології. Принцип методологічного синтезу як основа сучасного культурологічного дослідження. Загальні методи наукового пізнання в культурології (емпіричні, теоретичні, емпірично-теоретичні). Специфічні методи культурологічного дослідження (порівняльно-історичний, крос-культурний, аксіологічний, структурний, синергетичний, герменевтичний тощо).

Сутність культури

Концептуальне осмислення природи і культури, їх взаємозв'язку. Культура в контексті розгортання суперечностей людини і природи. Культура як основа і необхідність соціального розвитку. Дві позиції щодо співвідношення природи і культури. Поняття «природа» та «культура». Природа – основа буття людини і культури. Культура як спосіб людського буття. Людина як важлива рушійна сила процесів біосфери. Людина як продукт природного і культурного розвитку. Людина як продукт біологічної і культурної еволюції. Антропосоціогенез. Трансформація поняття «культура» в процесі соціогенезу. Сучасні концепції щодо інтерпретації культури.

Морфологія культури

Поняття «суб'єкт і об'єкт» в культурі. Філософське тлумачення суб'єкта і об'єкта. Методи пізнання сутності культури. Морфологія і динаміка культури. Види і форми культури. Морфологія і динаміка культури. Філософське тлумачення динаміки культури. Функції культури (світоглядна,

інформаційна, комунікативна, пізнавальна, адаптивна, регулятивна, аксіологічна тощо). Варіативність культури. Інваріанти як об'єктивна основа культурного феномену. Загальнокультурні інваріанти (цілепокладання, ментальність, колективність, самоідентифікація особистості), їх сутність і роль у соціокультурній регуляції суспільства.

Типологія культури

Типологія культури як метод наукового дослідження. Морфологічна типологія культури: еволюціоністська (матеріальна; духовна); за рівнем соціальної спільності людей (світова; локальна; національна; етнічна; регіональна); соціокультурна (елітарна; масова; народна); залежно від місця в культурному просторі соціуму (домінуюча культура; субкультура; контркультура); за формами світогляду (Західна, Східна); за галузями соціальної практики тощо. Історична типологія культури на основі концепцій: еволюціонізму (Г. Морган); універсальної еволюції (Л. Уайт); мультилінійної еволюції (Дж. Стюард); специфічної еволюції (М. Салінс); формаційного підходу (К. Маркс) тощо.

Концепції культури

Античні філософи (Платон, Аристотель, софісти, стоїки, епікурейці та ін.) про закономірності розвитку культури. Християнські ідеї розвитку культури. Ідеї прогресу культури в філософії епохи Просвітництва та німецької класичної філософії. Філософія культури К. Ясперса, М. Хайдеггера, З. Фрейда, М. Бердяєва, П. Тейяра де Шардена, А. Швейцера.

Модернізм і постмодернізм як типи філософствування. Бог у світоглядних концепціях модернізму й пост-модернізму. Алгоритм культурних змін модернізму (лінійна модель) і пост-модернізму (нелінійна модель). Феномен хаосу в постмодерністському контексті. Магістральні вектори філософської програми after-postmodernism. Специфіка автокомунікаційного та комунікаційного процесів. Дискурс як форма вербально-комунікативної практики постмодернізму. Мовні ігри (Л. Вітгенштейн, Й. Гейзінга). Перформанс, хепенінг, флешмоб. Концептуальне поле масової культури епохи постмодерну.

Моделі міжкультурної взаємодії

Моделі культурних змін, детермінованих просторовим розповсюдженням культур. Акультурація як процес міжкультурної комунікації (за Р. Редфілдом, Р. Лінтоном і М. Херсковцем). Форми взаємодії культур: однібо́чна, двобі́чна. Типи культурної взаємодії: реакція, адаптація, сприйняття. Типи культурної ідентичності соціуму за класифікацією Г. Солдатової: позитивна, індиферентна, гіпоідентичність, гіперідентичність. Національний рівень міжкультурної взаємодії. Етапи інтернаціоналізації суспільного життя (всебічні зв'язки, співробітництво, інтеграція): основні риси. Глобалізація як сучасна форма інтернаціоналізації: головні принципи культурної політики. Сучасні моделі міжкультурних відносин (У. Кимліка,

Ч. Кукатас). Форми міжкультурної взаємодії на етнічному рівні (міжрегіональна, світсько-релігійна, міжконфесійна тощо).

Релігія як феномен культури

Концепції сутності релігії: філософська, соціологічна, психологічна. Феномен віри. Структура релігії: релігійна свідомість; релігійні почуття; релігійний культ; релігійні організації. Типи релігій. Основні риси пізніх національних релігій. Світові релігії. Християнський символ віри. Догмати мусульманства. Благородні істини буддизму. Функції релігії.

Мораль в соціокультурному вимірі

Джерело й умова морального становлення особи в культурі. Моральний імператив. Моральні протиріччя і моральна воля. Універсальність егоїзму і двозначність альтруїзму. Моральний релятивізм і реальна загальна всезначимість основних принципів моралі. Мораль як самокоштовна, самодостатня, не виведена з позанеморальних основ і цінностей сутність. Протиріччя між повсякденною моральною свідомістю і теоретичним (етичним) вченням.

Художня культура

Сутність і структура художньої культури. Теорії походження мистецтва: ігрова (Й. Гейзінга, Ф. Шіллер), магічна (С. Рейнак), трудова (Б. Блюхер), біологічна (Ч. Дарвін), психоаналітична (З. Фрейд). Процес художньої творчості. Художній образ. Основні види мистецтва. Літературні жанри. Виразальні засоби архітектури. Види скульптури. Виразальні засоби живопису. Різновиди графіки. Декоративне мистецтво. Музика. Танець, Театр. Кіно. Функції мистецтва.

Рекомендований перелік літератури

1. Безвершук Ж., Щербакова О. Культурологія: відповіді на питання екзаменаційних білетів: навч. посіб. – К.: Знання, 2012. – 326 с.
2. Гарсія Канкліні Н. Уявлена глобалізація. – Львів: Видаництво Анетти Антоненко; К.: Ніка-Центр, 2016. – 256с.
3. Гатальська С. Філософія культури. – К.: Либідь, 2005.
4. Дельєж Р. Нариси з історії антропології. Школи. Автори. Теорії. – К.: Вид. Дім “Києво-Могилянська академія”, 2008. – 287 с.
5. Івашина О. Загальна теорія культури. – К.: Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2008. - 215 с.
6. Культурні цінності Європи / За ред. Ганса Йоаса і Клауса Вігандта. – Пер. з нім. – К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2014. – 552 с.
7. Культурологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів. / Кол. Авторів; за ред. А.Є.Конверського. – Х.: Фоліо, 2013. – 863 с.
8. Матвєєва Л. Культурологія: Курс лекцій: Навчальний посібник. – К.: Либідь, 2005. – 512 с.

9. Теория культуры: Учебное пособие / под ред. С.Н.Иконниковой, В.П.Большакова. – СПб.: Питер, 2008; - 592 с.
10. Ящук Т.І. Філософія історії: Курс лекцій. Навчальний посібник. – К.: Либідь, 2004. – 536 с.

«ІСТОРИЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ»

Первісна культура на території України

Культура як спосіб буття людини і суспільства. Історичний розвиток терміну “культура”. Характеристика понять “культура”, “культурність”, “культурна діяльність”. Особливості становлення культури в контексті еволюції первісного суспільства. Протокультура та її сутнісні характеристики. Від протокультури до культури. Синкретичний характер мислення первісної людини. Феномен пізньопалеолітичного мистецтва та його розвиток на території України. «Неолітична революція» та її значення для розвитку матеріальної і духовної культури людства. Трипільська культура як визначне явище світової історії. Своєрідність трипільської культури. Землеробська культура. Трипільське поселення як «протомісто». Скіфо-сарматська культура. Особливості суспільної організації скіфів і сарматів, її вплив на розвиток матеріальної і духовної культури. Грецька колонізація Причорномор'я та Приазов'я у III - I ст. до н.е. Основні пам'ятники матеріальної культури античних міст Причорномор'я. Культура східних слов'ян. Слов'яни на теренах Європи з I тис. н.е. Перші письмові свідчення про слов'ян в іноземних джерелах. «Повість временних літ» про культуру й звичаї східних слов'ян. Розселення східних слов'ян на території України. Східнослов'янська культура: зарубинецька, черняхівська культура. Язичницькі слов'янські боги.

Культура Київської Русі (IX-XII ст.)

Соціально-економічні та політичні передумови становлення та розвиток державності Київської Русі. Період Київської Русі - якісно новий етап у розвитку слов'янських культур. Київська Русь і Візантія. Соціокультурна обумовленість впровадження християнства. Особливості синтезу язичницьких традицій і християнства в давньоруській культурі. Значення християнізації Київської Русі для розвитку культури. Значення писемності та усної народної творчості для виникнення і розвитку давньоруської літератури. Перекладна, паломницька та оригінальна література. Заснування православних монастирів як центрів освіти, літописання, літератури, науки. Києво-печерський монастир – головний центр культури православ'я. Архітектурне монументальне, кам'яне будівництво, сакральні архітектура і живопис. Видатні правителі: Володимир Великий, Ярослав Мудрий. Православне культове мистецтво. Прикладне мистецтво. Звичаї та обряди. Музика. Скомороство як феномен давньоруської культури. Взаємозв'язок і взаємовплив культури Київської Русі та культур інших народів

Культура Галицько-Волинського князівства (XII – перша половина XIV ст.)

Феодальна роздробленість на Русі. Розвиток культури Галицького князівства. Особливості історичного і культурного розвитку Волині і Галичини. Посилення католицького впливу. Данило Галицький як найвидатніша постать історії і культури Південно-Західної Русі першої половини XIII ст. Особливості історичного і культурного розвитку Волині і Галичини. Посилення культурної своєрідності руських земель, їх орієнтація на різні етнокультурні традиції. Утвердження самоназви «Україна» в літописах. Київський літопис, Галицько-Волинський літопис. Посилення католицького впливу. Міста Галицько - Волинського князівства як осередки духовної культури, центри літописання та книгописання. Поширення освіти серед різних верств населення. Архітектура Галицько - Волинського князівства, поєднання в ній візантійсько - київської просторової композиції з елементами романського стилю.

Розвиток української культури у литовсько-польську добу (друга половина XIV – перша половина XVI ст.)

Культурні традиції та звичаї Київської Русі в соціально- політичному і культурному житті Литовського князівства. Давньоруська мова як важливий чинник розвитку культури Литовського князівства. Роль православної церкви в культурно- освітньому русі та державотворчому процесі. Організація освіти. Правові канони Київської Русі в законодавчих актах Литовського князівства. Руські літописи в польських та литовських хроніках. Література, архітектура, живопис періоду литовського правління. Вплив київського фрескового живопису на розпис храмів Польщі, Чехії, Готланду. Культурні взаємини з народами Сходу, їх вплив на звичаї і побут народів, що населяли українські землі.

Національно-культурне піднесення (друга половина XVI – перша половина XVII ст.)

Суспільно політичні та історичні умови розвитку культури у II пол. XIV - I пол. XVI ст. Формування української етнічної спільності. Перші етносоціальні ознаки української народності. Православ'я як духовна основа української народності. Православні братства -осередки громадянського суспільства. Роль православної релігії і церкви у створенні нової етнокультури. Монастирі як культурні осередки.

Вплив і поширення гуманістичних ідей західно-європейського Відродження в Україні. Зачинателі гуманістичної культури в Україні: Юрій Дрогобич, Павло Русин із Кросна, Лукаш з Нового Міста, Станіслав Оріховський, Шимон Шимонович. Поширення діяльності українських гуманістів на польські землі та інші європейські країни. Острозька греко-

слов'янсько-латинська школа та князь Костянтин Острозький. Братства та їх роль в історії української культури. Педагогічна, літературно-філософська, видавнича діяльність. Роль меценатів у заснуванні Львівського, Луцького, Київського братств. Києво-Могилянська колегія та київський митрополит Петро Могила. Книгодрукування. Друкарні Івана Федоровича у Львові і Острозі.

Українська культура козацько-гетьманської доби (друга половина XVII – XVIII ст.)

Національно-визвольна війна середини XVII ст. в думах і піснях. Стан української культури в нових умовах державності. Козацькі літописи – Самовидця, Г. Грабянки, С. Величка, Я. Лизогуба про культуру життя та побут українського козацтва. Козацька народно-побутова культура. Освітній рух за часів козацтва. Дума як окремий жанр пісенної творчості українського народу. Усна та пісенна народна творчість доби козаччини. Освітній рух за часів козацтва. Дума як окремий жанр пісенної творчості українського народу. Усна та пісенна народна творчість доби козаччини. Києво-Могилянська академія і поширення західноєвропейських ідей гуманізму та просвітництва. Професура Києво-Могилянської академії: І. Гізель, С. Яворський, М. Козачинський, Г. Кониський, Ф. Прокопович та ін. Наукова і просвітницька діяльність Феофана Прокоповича. Характерні особливості українського козацького бароко у другій половині XVII ст. Бароко в українській архітектурі, зокрема Києва та Києво - Печерської Лаври кінця XVII ст. Внесок гетьмана І.Мазепи в розвиток української культури і мистецтва. Розвиток декоративно - прикладного мистецтва. Усна народна творчість, відтворення в ній подій національно - визвольної боротьби.

Розвиток української національної культури XIX ст.

Колоніальна політика Російської та Австро-Угорської імперій, вплив соціально-політичних подій на розвиток культури. Романтизм як загальноєвропейське явище в мистецтві і культурі України. Національна модель романтизму як ідейно-філософський і художньо-естетичний феномен 20–40-х рр. XIX ст.. Освіта, література, музика, театр у системі національно-культурного відродження. І. Котляревський – основоположник народно-побутової української мови. Значення творчості Тараса Шевченка для української історії та культури. Українське національно-культурне відродження, його провідні ідеї. Характерні особливості розвитку народницького періоду. Пробудження в середовищі інтелігенції інтересу до історичного минулого свого народу, його побуту. Національно-культурне відродження західноукраїнських регіонів. «Руська трійця» та її значення. Альманах «Русалка Дністрова». Заснування української преси (газета «Зоря Галицька»). Відкриття у Львівському університеті кафедри української мови і літератури. Розвиток професійного музичного мистецтва. М.В.Лисенко. Відродження музичної культури в Галичині. Творчість М.Вербицького, А.Вахнянина, Д.Січинського та ін. Перші професійні театри. Становлення

професійного народного театру. Творча діяльність трупі М.Кропивницького.

Українська культура на межі XIX-XX ст.

Громадсько-культурне життя в українських землях на межі XIX-XX ст. у складі двох імперій, їх спільні та відмінні риси.. Національно-культурний рух у західноукраїнських землях. Реформування греко-католицької (уніатської) церкви, її значення в утвердженні національної самосвідомості, освіти, культури в Галичині. Митрополит Андрій Шептицький, його благодійницька діяльність. Наукове товариство ім. Шевченка – НТШ у Львові. Головний друкований орган «Записки НТШ». М. Грушевський – керівник історико-філософської секції та голова НТШ. Реорганізація НТШ на зразок Академії наук, збирання фондів бібліотеки, згуртування науковців. Розвиток книгодрукування, української преси. Плеяда видатних істориків кінця XIX – початку XX ст. Оформлення Національних українознавчих шкіл: історіографії та історіософії (М. Костомаров, М. Грушевський), археології (В. Антонович), антропології (Ф. Вовк); етнології та літературознавства (М. Драгоманов, П. Петров, М. Шашкевич), мовознавства (О. Потебня, П. Житецький, А. Кримський).

Відродження української культури в роки національно-визвольних змагань (1917-1920 рр.)

Культурний, освітній, громадський рух в Україні доби Центральної Ради. Встановлення влади гетьмана Павла Скоропадського, його особистий внесок у розвиток української культури. Освіта, наука, мистецтво в Україні періоду Гетьманату. Реформа освіти. Створення Національного архіву. Заснування Української Академії наук (УАН), Української Академії мистецтв, Українського історичного музею. Новий етап розвитку українського театру. Українська наука у світовому контексті. Створення ВУАН. Розвиток історико-філологічних, фізико-математичних, соціально економічних наук. Популяризація наукових знань. Доробок істориків М.Грушевського, Д.Багалія, Д.Яворницького. Наукова діяльність А.Кримського. Дослідження в галузі літературознавства, етнографії, мистецтвознавства, математики, хімії, економічної географії, статистики і етнографії, історії права, ботаніки і біології, геології. В.Вернадський (1919 -1922) перший президент Академії наук. Українське книгодрукування та українська преса. Особливості основних напрямків і течій в українській художній культурі.

Українська культура у міжвоєнний період (20-30-ті рр. XX ст.)

Політика «українізації» 1920-х рр. Суспільно-політичне і культурне життя за радянської влади в Україні. Результати і наслідки українізації 1920-х рр. Провідники політики українізації- наркоми освіти О.Шумський. М.Скрипник (з 1927). українська інтелігенція. Участь в процесі українізації М.Грушевського. М.Вороного, М.Самійленка. Культурне піднесення, розширення сфери вживання української мови. Українізація преси, театрив,

початкової, середньої і вищої освіти. Розвиток української науки. Діяльність наукових та науково-технічних товариств. Письменницькі організації "Плуг" (Сергій Пилипенко, 1922), "Ланка", "Гарт" (Василь-Еллан Блакитний, 1923). ВАПЛІТЕ (Микола Хвильовий, 1925) та ін. Ідейні лідери та художні платформи футуризм (Михайло Семенко), символізм (Павло Тичина), неокласицизм (Максим Рильський, Микола Зеров). М.Хвильовий, драматург М.Куліш, поети П.Тичина і М.Бажан. прозаїки П. Панч. Ю.Яновський. І.Сенченко в літературному процесі 1920-30-х рр. Особливості розвитку культури у 30-х рр. «Розстріляне відродження». Антицерковна політика радянської влади. Культурне життя у західноукраїнських землях. Культурні зв'язки з Радянською Україною.

Українська культура в роки Другої світової війни і повоєнної відбудови (1939 – 50-ті рр. ХХ ст.)

Початок Другої світової війни. Утворення їх координаційного органу – Українського Центрального Комітету (УЦК) як єдиної суспільно-громадської установи для українців у Генеральній Губернії. УЦК, його соціально-культурна діяльність. Відкриття українських шкіл, гімназій. Культурна діяльність української інтелігенції на окупованих територіях України (Аркадій Любченко, Анатолій Гак, Тодось Осьмачка, Іван Багряний та ін.).

Культура як інструмент ідеологічної обробки народу. Культ Леніна-Сталіна, культурна політика «масовізму».

Українська культура у другій половині 50-х–80-х рр. ХХ ст.

Політична культура епохи М. Хрущова. «Відлига» в культурному житті та поступове згорання демократичних завоювань наприкінці 50-х-на початку 1960-х рр., її наслідки для України. Провідна роль України в галузях науки в СРСР. Створення нових науково-дослідних установ Академії наук УРСР. Реформа освіти.

Творчість шістдесятників. Активізація наукової та мистецької діяльності інтелігенції. Нове покоління українських письменників, поетів, критиків. Формування дисидентського руху творчої інтелігенції як руху національного опору тоталітарному режимові. Український кінематограф 1960-х рр. Київська кіностудія ім. О. Довженка. Живопис, портретний живопис, графіка, скульптура в періоди застою і перебудови. Відродження суспільно-політичної думки, формування нових громадських організацій наприкінці 80-х рр. Ліквідація «білих плям» у вітчизняній історії.

Розвиток культури незалежної України

Акт проголошення незалежності України (24 серпня 1991). Побудова правової основи української державності. Соціально-культурна перебудова громадського, наукового і культурного життя. Закон «Про освіту», «Основи законодавства України про культуру». Розвиток української

науки. Національна академія наук України (НАН України). Розвиток українського мистецтва. Відродження української кінематографії. Створення нових театральних труп і колективів, малих камерних театрів, театру одного актора. Становлення антрепризи в Україні. Новаторська діяльність українських театральних режисерів. Національна опера і балет. Класична музика. Український музичний авангард (В.Сільвестров, Л.Грабовський) Розвиток української поп- і рок-музики та інших молодіжних музичних напрямів. Рок-опери, мюзікли. Сучасні українські композитори і виконавці естрадних пісень. Культура української діаспори у світі як складова частина української культури.

Рекомендований перелік літератури

1. Висоцький О. Ю. Історія української культури : Навч. посібник / О. Ю. Висоцький. – Дніпропетровськ : НМетАУ, 2009. – 130 с.
2. Історія світової та української культури : Підручник / В. А. Гречко, І. В. Чорний, В. А. Кушнерук, В. А. Режко. – К. : Літера, 2002. – 463 с.
3. Історія української культури / За загал. ред. І. Крип'якевича. – К. : Либідь, 2002. – 656 с.
4. Історія української культури / За ред. О. Павлова. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 368 с.
5. Павленко С.Ф. Джерела з історії культури України: Навч. посібник. Ч. 1. / С. Ф. Павленко, М. Г. Щербак, Ю. М. Сорока, Ю. В. Булгаков. – К.: Логос, 2017. – 147 с.
6. Культурологія : українська та зарубіжна культура. Навч. посібник / І. Зязюн, В. Семашко та ін. ; Ред. М. М. Закович. – К. : Знання, 2007. – 567 с.
7. Українська і зарубіжна культура. Навч. посібник / Під. заг. ред. К. В. Заблоцької. – Донецьк : Східний видавничий дім, 2001. – 372 с.
8. Українська культура : Історія і сучасність : Навч. посібник / С. О. Черепанова, В. Г. Скотний, І. В. Бичко та ін. – Львів : Світ, 1994. – 455 с.
9. Українська культура в європейському контексті / Ю. П. Богуцький. – К. : Знання, 2007. – 680 с.
10. Шейко В. М. Історія української культури : Навч. посібник / В. М. Шейко, Л. Г. Тишевська. – К. : Кондор, 2011. – 264 с.

«ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОЇ КУЛЬТУРИ»

Культура первісного суспільства

Особливості первісної культури. Перші матеріальні та духовні паростки культури. Оволодіння людиною вогнем. Період розквіту печерного живопису. Перехід від привласнюючого до відтворюючого господарювання. Культура мідно-бронзової та залізної доби (кімерійці, скіфи, сармати).

Тотемізм, фетишизм, анімізм – типи світогляду та взаємодії з навколишнім світом. Роль ритуалу в суспільстві. Міфологічна свідомість як

система духовного освоєння світу. Зародження та розвиток первісного мистецтва, його зв'язок з практичною діяльністю людини.

Культура Стародавнього Ірану

Культура Месопотамії. Особливості культури та основні здобутки шумерів. Наукові знання. Розповсюдження на території Месопотамії клинописної писемності шумерів. Шумерська література. Вавілонська культура, її генетичний зв'язок із шумеро-аккадською цивілізацією, найголовніші досягнення. Правління шостого царя Вавилону – Хаммурапі, при якому був створений перший в історії збірник законів, який історики назвали «Кодексом Хаммурапі».

Винахід жителями Месопотамії, шумерами, гончарного круга та колеса. Архітектурні пам'ятники Шумерської епохи. Ассирійське мистецтво. Архітектура Нововавілонсько царства.

Культура Стародавнього Єгипту

Періодизація історії культури Стародавнього Єгипту. Розвиток писемності. Постать писаря. Поява перших шкіл в Стародавньому Єгипті. Розвиток мистецтв. Своєрідність світосприйняття, система вірувань стародавніх єгиптян. Досягнення в галузі науки і техніки. Культурні пам'ятки. Побудова в Саккарі (Стародавній Єгипет) першої ступінчатої піраміди. Релігійна реформа фараона XVIII династії Аменхотепа IV (Ехнатона) – перша в історії спроба запровадження монотеїстичної релігії з культом єдиного бога Сонця – Атона. Створення одного з світових шедеврів мистецтва – скульптурний портрет голови цариці Нефертіті – головної дружини фараона Аменхотепа IV. Місце культури Стародавнього Єгипту у розвитку європейської та світової цивілізації.

Культура Стародавньої Індії

Особливості культури стародавньої Індії. Періодизація. Література стародавньої Індії. Виникнення релігії в стародавній Індії. Завоювання Індії індоєвропейськими племенами аріїв, що нав'язали місцевому населенню власну релігію (брахманізм) і культуру. Міфологічні уявлення стародавньої Індії. Виникнення буддизму, основоположником якого є Сіддхартха Гаутама, якого в Індії прозвали Буддою. Міста стародавньої Індії. Культурні споруди стародавньої Індії: релікварії, ступи, стамбхи, чайті. Види театрального мистецтва – пантоміма.

Китайська Стародавня культура

Особливості культури Стародавнього Китаю. Основні періоди в історії Стародавнього Китаю. Релігія Стародавнього Китаю. Міфологічні уявлення. Наукові досягнення. Ієрогліфічна писемність. Складання найбільш ранньої поетичної збірки Стародавнього Китаю «Книги пісень», в якій оспівувались подвиги обоженних предків. Початок виробництва в Стародавньому Китаї паперу, винахід Цай Луня. Медичні досягнення давньокитайських лікарів:

Бянь Цяо: «китайський Гіппократ», лікар Хуа Те, лікар Сун Симяо. Розвиток літератури і творчість Цюй Юаня. Розвиток декоративно–прикладного мистецтва. Розвиток принципів містобудування. Будівництво Великої Китайської стіни.

Культура Стародавньої Греції

Витоки та хронологічні межі культури Стародавньої Греції. Поняття «античність». Основні етапи розвитку і здобутки архаїчного, класичного та елліністичного періодів. Існування критської, або минойської, культури, яку відкрив англійський археолог Артур Еванс. Будівництво перших палаців на острові Крит, піднесення минойської культури. Існування спільної минойсько-микенської культури. Гомерівський або ранньоархаїчний період в культурі Греції. Представники античної філософії про особливості пізнання світу і розуміння сутності людини. Міфологічні уявлення в Стародавній Греції. Побудова в місті Олімпії грандіозного храму Зевса, який став головною спорудою всього архітектурного ансамблю Олімпії. Три основних архітектурних ордери. Походження давньогрецького театру.

Культура Стародавнього Риму

Культура Стародавнього Риму. Розвиток етрусської цивілізації. Створення знаменитої бронзової Капітолійської вовчиці – шедевра етрусської скульптури. Будівництво етрусських некрополів, поховання в Бандитачча. Найпоширеніші обряди у етрусків. Досягнення етрусського портретного мистецтва. Роль античності у розвитку європейської культури. Особливості державного устрою та світосприйняття римлян. Система виховання й освіти у Стародавньому Римі. Перша в світі газета «Щоденні діяння римського народу». Роль історичної науки у Стародавньому Римі. Римське право. Міфологічні уявлення в Стародавньому Римі. Мистецтво Стародавнього Риму. Фаюмські портрети. Римський скульптурний портрет. Римський форум. Виникнення театрального мистецтва в Римі. Постановка першої п'єси в римському театрі. Будівництво першого кам'яного мосту через Тибр.

Візантійська культура

Візантійська культура як спадкоємниця античності та близькосхідної культурної традиції. Основні періоди історії та культурного розвитку Візантії. Християнство як світоглядна основа культури Візантії. Єдність держави, опора на релігію. Досягнення наукової думки у Візантії. Система освіти. Розвиток вищої школи. Кодекс Юстиніана. Будівництво Візантії. Акведуки Валента. Цистерна Базіліка. Кріпосні стіни. Мистецтво Візантії, його підпорядкування православної християнській доктрині. Живопис Візантії. Улюблена техніка візантійських храмів – мозаїка, мавзолеї (V ст.) візантійської принцеси Галли Плацидії, дочки імператора Феодосія.

Особливості культури західноєвропейського Середньовіччя

Релігія як визначальний чинник всіх сфер духовного життя суспільства. Система покарань. Інквізиція. Заснування Бенедиктом Нурсійським на півночі Італії першого монастиря в Західній Європі. Ордени жебракуючих ченців-проповідників. Скрипторії – майстерні для переписування книг. Військово-релігійні організації – лицарські ордени. Папа Урбан II і його найзначуща промова в історії. Іконоборчий період. Правління Василя II. Нова модель осадного зняття – франдібола.

Духовні здобутки доби Середньовіччя. Шкільна та університетська освіта. Виникнення вищих навчальних закладів. Романський та готичний стилі як етапи розвитку європейської культури Середньовіччя. Мистецтво в системі релігійного культу та світському житті. Рицарська культура, її основні вияви. Народна карнавальна культура, її характерні особливості. Лірика трубадурів.

Історичні передумови становлення культури Відродження

Джерела розвитку культури Відродження, її періодизація. Ставлення до античності. Перехідний тип культури Відродження, його основні ознаки. Ідеї гуманізму, їх розвиток і вияв у різних сферах життя. Поняття «секуляризація» та її значення для формування нового типу культури. Поняття «пантеїзму» як способу нового світобачення. Наука і техніка, визначні здобутки в цій галузі.

Гуманізм як ідеологія Відродження

Період Проторенесансу в історії італійської культури, що передував Відродженню. Мистецтво доби Відродження. Уславлені представники у сфері живопису, літератури, музики та значення їх творчості для розвитку європейської і світової культури. Й. Гутенберг – першодрукар, винахідник книгодрукування в Європі. Суперечливий характер культури Відродження та причини її кризи.

Становлення культури Нового часу

Початок культури Нового часу. Спадкоємні зв'язки з культурою Ренесансу. Головні чинники розвитку культури XVII ст. Раціоналізм як світоглядний принцип і визначальна риса культури Нового часу. Провідна роль науки у суспільстві. Значення філософії раціоналізму і сенсуалізму у розвитку духовної культури. Бароко і класицизм як виразники духовних пріоритетів доби. Характерні риси художньої культури західноєвропейського бароко. Естетичні засади та особливості класицизму XVII ст. Формування національних наукових і мистецьких шкіл. Найважливіші досягнення доби та видатні представники національних культур у різних її сферах.

Політичний і економічний, промисловий розвиток європейських країн, відкриття нових земель. Формування нового типу особистості. Релігійні наслідки Реформації в Англії. Генріх VIII. Розширення мануфактурної промисловості. Наукові досягнення культури XVII ст. Розвиток театру.

Бароко як відображення епохи XVII ст. Класицизм як художній метод та естетична теорія, характерні для європейського мистецтва XVII-XVIII ст.

Особливості розвитку культури доби Просвітництва

Історична своєрідність культури Просвітництва: культ розуму як організованого інтелекту, процеси секуляризації (в науці, мистецтві, суспільному житті), науково-технічний прогрес, розвиток матеріалістичних поглядів на природу і суспільство, антифеодальна ідеологія. Розвиток науки і освіти. Філософська думка як чинник формування системи цінностей доби. Значення художньої культури в утвердженні просвітницьких ідей. Розмаїття культурних явищ. Особливості класицизму XVIII ст. Сентименталізм як культурне явище. Утвердження реалізму в мистецтві. Формування романтичного стилю. Видатні постаті в мистецтві Просвітництва.

Вплив доби Просвітництва та формування нових рис культури, особливості нового світосприйняття.

Європейська культура XIX ст. – початку XXI ст.

Історичні умови розвитку та особливості становлення культури у XIX ст. Наукові відкриття XIX ст. Розвиток освіти, літератури, мистецтва. Імпресіонізм, стиль «ампір», стиль «еклектика». Виникнення кіно.

Формування принципів розвитку масової культури. Характеристика основних художніх напрямів культури XIX ст. Відображення картини світу у нових філософських концепціях (екзистенціалізм, фрейдизм, прагматизм, релігійний містицизм та ін.).

Особливості розвитку культури XX ст.

Утвердження наукового типу мислення, нових практик діяльності як наслідок науково-технічної революції. Орієнтація на раціоналізм і практицизм.

Дегуманізація суспільства. Екологічні кризи та їх глобальний характер. Переоцінка духовних цінностей. Проблема гуманізму в культурі XX ст. Ставлення до історичної та культурної спадщини. Позитивні тенденції у розвитку культури, пошуки духовності. Світова культура як феномен загальнолюдської єдності.

Художня культура XX ст. Багатоманітність традицій, напрямів, шкіл, стилів у мистецтві. Модерн, авангардистські течії. Творчість В.Кандинського, К. Малевича, Ж.Брака, П. Пікассо. Розвиток кіномистецтва.

Історія світової культури і сучасність

Опозиції сучасної світової культури: свобода і насильство; елітарність і масовість; плюралізм та уніфікація. Основні ознаки західної культури та її протиріччя (динамізм, практицизм, індивідуалізм, активність, раціональність, професіоналізм). Плюралізм як основний принцип суспільного життя та соціокультурного середовища. Виникнення нових течій, напрямків, форм і жанрів мистецтва.

Масова культура в системі духовних цінностей сучасної людини. Її характерні риси. Проблема масової культури в сучасному суспільстві.

Традиції і сучасна культура. Міф в сучасній культурі. Неотрадиціоналізм в сучасній культурі. Езотеричні знання в сучасній культурі. Традиції культур Сходу в сучасній європейській культурі. Антропологізм ХХ ст.

Рекомендований перелік літератури

1. Безклубенко С.Д. Вступ до культурології. Теоретичне дослідження / С.Д. Безклубенко. – К.: Альтерпрес, 2015. – 508с.
2. Безклубенко С.Д. Мистецтво: терміни та поняття: енцикл. вид. : у 2 т. / С. Безклубенко // К. : Ін-т культурології АМУ, 2008. – Т. 2 : М-Я. – 239 с.
3. Левчук Л.Т. Історія світової культури. Підручник / Л.Т. Левчук. – К.: ЦНЛ, 2017. – 400 с.
4. Передерій І.Г. Історія зарубіжної культури: навчальний посібник / І.Г. Передерій. – Полтава: ПолтНТ, 2015. – 330 с.
5. Подзюбан Е. В. Первобытная культура: учебное пособие / Е. В. Подзюбан. – ИЦ НГАУ «Золотой колос», 2016. – 227 с.
6. Рой Є. Культурологія: історія зарубіжної культури. / Є. Рой. – К.: Логос, 2015. – 386 с.
7. Садохин А. П. История мировой культуры: учебное пособие / А.П. Садохин, Т.Г. Грушевицкая. – Ч. 1, – М.: Директ-Медиа, 2015. – 954 с.
8. Садохин А. П. История мировой культуры: учебное пособие / А. П. Садохин, Т. Г. Грушевицкая. Ч. 2, – М.: Директ-Медиа, 2015.– 767 с.
9. Сіверс В. Історія світової культури [Текст] : навчальний посібник. Ч. 1. / В. Сіверс. – К. : НАКККіМ, 2017. – 204 с.
10. Кордон М. В. Українська та зарубіжна культура : підручник для студентів вищ. навч. закл. / М. В. Кордон. – 3-тє вид. – К. : Центр учбової літератури, 2017. – 576 с.

«ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У ГАЛУЗІ КУЛЬТУРИ»

Теоретичні засади культурної політики

Теоретично-правові категорії: «державна політика у галузі культури», «культурна політика», «культурна функція», «культурне будівництво», «культурний простір», «діяльність у сфері культури (культурна діяльність)».

Культурна політика як складова загальної державної політики. Культурна традиція як основа формування політики держави в сфері культури. Сфери впливу культурної політики. Культурна політика в контексті формування і становлення демократичних цінностей.

Історичні етапи формування та реалізації культурної політики. Історична ретроспектива культурного будівництва на пострадянському просторі. Європейські практики формування культурної політики.

Культурна політика: загальні цілі та принципи

Законодавство як форма життя культурної політики. Гарантування культурних прав громадян. Творчий розвиток особи як пріоритетний напрям культурної політики. Заклади культури як форма доступу до культурних благ. Інститути громадянського суспільства в реалізації принципів культурної політики. Державні цільові програми у сфері культури. Міжнародне культурне співробітництво як основа зовнішньої культурної політики.

Культурні права та свободи людини як основа культурної політики

Право людини як поняття та юридична категорія. Поняття «культурне право», його змістове наповнення. Нормативно-правове забезпечення культурних прав людини. Загальна декларація прав людини в системі культурних прав і свобод. Конституція України як гарант забезпечення культурних прав громадян. Закон України «Про культуру» як основа свободи творчості, збереження, розвитку, пропагування культурної самобутності, доступу до культурних цінностей, культурної спадщини і культурних благ. Галузеві закони в системі забезпечення культурних прав і свобод.

Держава як гарант забезпечення культурної політики

Культурна функція держави: поняття, сутність та зміст. Основні завдання культурної функції держави. Українське культуротворення, розуміння специфіки. Концептуальна модель культурної діяльності українців. Державно-управлінські відносини та їх правове регулювання. Державне управління та виконавча влада. Конституційні засади співвідношення законодавчої та виконавчої гілок державної влади в Україні.

Міністерство культури України: основні завдання, структура, апарат управління. Законотворча діяльність міністерства та нормативно-правові акти. Роль і місце органів місцевого самоврядування у реалізації державної культурної політики у сфері культури.

Соціокультурні інститути в системі забезпечення функціонування культурної політики

Соціокультурні інститути як центри забезпечення та реалізації культурної політики. Політика держави в забезпеченні функціонування соціокультурних інститутів (бібліотек, музеїв, театрів, парків, виставкових центрів, мистецьких галерей, філармоній та концертних організацій,

кінотеатрів, палаців і будинків культури). Засоби масової інформації в системі забезпечення політики в сфері культури, нормативно-правові засади. Професійна творча діяльність як основа забезпечення та реалізації основних засад та пріоритетів державної культурної політики.

Інститути громадянського суспільства в системі реалізації культурної політики

Громадянське суспільство як самоорганізована і саморегульована сфера публічно-правових відносин у державі. Генеза, структура, принципи, нормативно-правові засади створення та функціонування інститутів громадянського суспільства. Участь громадськості у реалізації державної політики у сфері культури. Співпраця державних органів та культурно-мистецької громадськості.

Міжнародна політика як принцип культурного співіснування

Міжнародні культурні зв'язки як форма забезпечення державної політики в сфері культури. Основні засади державної політики у сфері культурного розвитку і міжнародного культурного співробітництва. Суб'єкти міжкультурних відносин. Поняття міжкультурного діалогу. Міжкультурне різноманіття та подолання перешкод міжкультурного різноманіття.

Розвиток національної культури за межами України. Національно-культурні потреби українців, які проживають за межами України. Українська діаспора, організаційно-правові засади функціонування і діяльності.

Культура як основа Європейського союзу

Культурна політика як основоположний фактор формування європейської ідентичності та основа Європейської взаємодії. Стандарти й інструменти культурного будівництва. Нормативно-правові засади формування культурної політики ЄС. Органи та інституції культурної політики. Міжнародні організації, їх роль в розбудові європейського культурного простору. Біла книга з міжкультурного діалогу: ключові терміни, головні проблеми. Концептуальні засади та передумови виникнення міжкультурного діалогу. Політичні підходи до розвитку міжкультурного діалогу.

Культурна політика країн Європи

Національні концепції і моделі культурної політики: сучасний дискурс.

Культурна політика Франції; моделі фінансування: від держави до спонсорства. Культурна політика Великої Британії; мистецтво як основа формування культурного простору; діяльність Ради з питань сприяння музиці та мистецтву; «принцип витягнутої руки». Культурна політика Німеччини; ідеологія в системі формування культурної політики; цілі та пріоритети культурної політики сучасної Німеччини. Культурна політика Іспанії; роль

культурних інститутів у забезпеченні культурної політики; діяльність Фонду «Культура світу» (Fundaciyn Cultura de Paz) в системі забезпечення культурних інновацій. Культурна політика Фінляндії; взаємодія культури та освіти; діяльність муніципалітету у контексті культурної політики; роль дослідницьких інститутів в формуванні культурної політики.

Культурна політика країн СНД

Співдружність Незалежних Держав: передумови утворення, цілі, членство. Стратегічні напрямки культурної політики країн СНД: загальні риси і відмінності. Держава як основний гарант забезпечення культурної політики. Механізми реалізації культурної політики. Нормативно-правові засади культурної політики. Регіональна культурна політика як основа формування позитивного культурного середовища. Культурні центри країн СНД в Україні: історія створення, функціональне спрямування.

Культурна політика в США

Етапи формування та розвитку культурного простору. Основні принципи американської моделі підтримки культури. Незалежні агентства і США в системі забезпечення культурних прав. Функції Національного фонду мистецтв і гуманітарних наук, Національної фундації гуманітарних наук, Інституту музейних і бібліотечних послуг інших. Результативність американської культурної моделі. Приватні та корпоративні фундації в системі культурного зростання американського суспільства. Індивідуальна ініціатива як основа культурної політики. Благодійницька діяльність. Культурна різноманітність як основа культурного будівництва. Масова культура як продукт культурної індустрії. Глобальний характер масової американської культури.

Культурна політика Канади

Цілі, завдання та методи державної підтримки культури. Особливості культурного будівництва: двомовна традиція, політика мультикультуралізму, протистояння масовій американській культурі, канадська національність в культурі. Культурні агентства в системі формування культурної ідентичності, культурної різноманітності. Культурний продукт як необхідна складова споживчого механізму. Особливості підтримки творчої ініціативи. Роль ЗМІ в системному забезпеченні культурних прав. Міжнародна діяльність як основа міжкультурної канадського суспільства.

Культурна політика країн Далекого Сходу

Країни Далекого Сходу: територіальна, історико-культурна карта. Культурна політика Японії. Основні напрями і принципи культурної політики. Зовнішньокультурна політика як вагомий компонент державної політики Японії. Культурна політика Китаю. Принципи культурного будівництва. Ідеологія і культура. Поліетнічність в питанні формування

єдиного культурного простору. Китайська культура в її глобальному і локальному вимірі. Китайський культурний продукт: сфери споживання. Зовнішня культурна політика Китаю. Туризм в культурному розмаїтті країн Далекого Сходу.

Культурна політика країн Близького Сходу

Країни Близького Сходу: територіальна, історико-культурна карта. Релігійні цінності як важлива складова розвитку культури в країнах Близького Сходу. Культурна політика Об'єднаних Арабських Еміратів. Сучасні технологічні формації в системі забезпечення культурних потреб. Культурний туризм як основа популяризації і споживання культурних традицій, індустрій, практик. Культурна політика Туреччини. Основні типи турецької культури. Національна і громадянська єдність як основа культурної політики. Турецька ментальність як культурна традиція. Західна і традиційна культура в процесі розбудови культурних індустрій і практик. Туристичний феномен країн Близького Сходу.

Основні тенденції культурної політики ХХІ ст.

Культура як фундамент стабільного розвитку. Культурне планування. Культурні індикатори. Змістовна складова завдань культурної політики: культура і права людини: механізми, інструменти і ресурси; культура і управління; культура, стабільність і територія; культура і соціальне охоплення; культура і економіка. Принципи культурної політики: доступність; демократичність; прозорість; культурне розмаїття; державний і приватний баланс.

Рекомендований перелік літератури

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Закон України «Про культуру» від 14 грудня 2010 р. // Відомості Верховної Ради. – 2010. – № 2778–VI.
3. Бокова А. Инновационные практики в реализации культурной политики [Електронний ресурс] / А. Бокова. – Режим доступа: <http://www.dareto.ru/analitica>.
4. Копієвська О.Р. Трансформаційні процеси в культурі сучасної України : моногр. / О.Р. Копієвська. – К.: НАКККіМ, 2014. – 296 с.
5. Кравченко О.В. Культурна політика України в парадигмах сучасності: теоретико-методологічні аспекти культурологічної інтерпретації : моногр. / О.В.Кравченко. – Х.: ХДАК, 2011. – 288 с.
6. Левцун О. Культурні практики і культурна політика. Актуальні питання соціокультурної модернізації в Україні: аналітична доповідь / О. Левцун, А. Єрмолаєв. – К., 2012. – 163 с.

7. Синецкий С.Б. Культурные трансформации в XXI веке: осмысление перспектив [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.cr-journal.ru/rus/journals>.

«Анімаційно-ігрові технології дозвілля»

Теоретичні засади сучасної анімації

Напрями сучасної анімації: туристична анімація, готельна анімація, рекреаційна анімація, анімація в діяльності з соціально-незахищеними верствами населення, рекреаційна анімація.

Функції анімації: адаптаційна, компенсаційна, стабілізуюча, оздоровча, інформаційна, освітня, рекламна. Принципи організації анімаційно-ігрових програм.

Система підготовки аніматорів в Україні та зарубіжних країнах. Основні напрями підготовки аніматорів. Кадрова політика у сфері дозвілля. Професійні якості сучасного аніматора, його навички і вміння. Професійна майстерність аніматора. Специфіка професійної діяльності аніматора.

Анімаційно-ігрові технології в парках

Садово-паркова анімація, її специфіка. Садово-видовищний центр. Особливості організації анімаційних програм у парках. Засоби розваг у парках (технічні засоби, анімаційні персонажі). Сучасні зразки атракціонної техніки («адреналінові» печери, тунелі, гори, водоспади, фантастичні атракціони тощо).

Анімаційно-ігрові технології в театрах

Залучення глядачів у процес підготовки вистави. Театральна анімація на відкритому сценічному просторі (вуличні театри, театри на майданах). Рухи театральних аніматорів у світі. Завдання театральної анімації (П. Моно). «Театр сонця» (Франція).

Анімаційно-ігрові технології в навчальних закладах

Анімаційно-ігрові технології в навчальних закладах, їх сутність. Зміст та завдання анімаційно-ігрових технологій в навчальних закладах. Методика організації анімації в навчальних закладах. Етапи реалізації анімаційно-ігрових програм в навчальних закладах. Анімаційні об'єднання в навчальних закладах. Використання театралізованих, ігрових, психотерапевтичних засобів в процесі навчання.

Анімаційно-ігрові технології в музеях

Специфіка музейної анімації. Світовий досвід музейної анімації. Шоу-музеї. Анімаційні заходи в музеях. Анімація як складова музейної екскурсії. Особливості використання прийомів анімації під час екскурсії (театралізація, історична реконструкція, етно-шоу, пізнавально-розважальна гра тощо).

Специфіка використання анімаційних програм в екскурсійній діяльності. Поєднання пізнавального і розважального аспектів. Використання в екскурсії прийомів анімації: театралізація, історична реконструкція, етно-шоу, пізнавально-розважальна гра.

Рекомендований перелік літератури

1. Власова Т. И. Анимационный менеджмент в туризме : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Т. И. Власова, А. П. Шарухин, Н. И. Панов. – М. : Изд. центр «Академия», 2010. – 320 с.
2. Ганьшина Г. В. Социально-культурная анимация / Г. В. Ганьшина. – М. : ГБОУ ВПО «МГПИ»; Тамбов : Изд-во ТРОО «Бизнес-Наука-Общество», 2011. – 168 с.
3. Килимистий С. М. Анімаційні форми дозвілля: історичний аспект / С. М. Килимистий // Проблеми міжнародного туризму : зб. наук. статей. – К. : ПП «ППНВ», 2010. – С. 406–413.
4. Килимистий С. М. Соціокультурний аналіз анімації в туризмі / С. М. Килимистий // Культура і сучасність : альманах / М-во культури і туризму України, Нац. акад. керів. кадрів культури і мистецтв ; редкол. В. А. Бітаєв [та ін.]. – К. : Міленіум, 2011. – № 1. – С. 142–146.
5. Килимистий С. М. Класифікація видів анімаційної діяльності в туризмі / С. М. Килимистий // Міжнародний вісник: культурологія, філологія, музикознавство. – К.: Міленіум, 2015. – Вип. II (5). – С. 77 – 84.
6. Килимистий С. М. Рекреаційні аспекти анімації в туризмі / С.М.Килимистий // Культура і сучасність: альманах / М-во культури і туризму України, Нац. акад. керів. кадрів культури і мистецтв; редкол. В.А. Бітаєв [та ін.]. – К.: Міленіум, 2016. – № 2. – С. 110-116.
7. Приезжева Е. М. Анимационный менеджмент / Е. М. Приезжева. – М. : Сов. спорт, 2007. – 358 с.
8. Тарасов Л. В. Социокультурная анимация; истоки, традиции, современность / Л. В. Тарасов. – М. : ЦСА «Одухотворение», 2008. – 129 с.
9. Третьякова Т. Н. Анимационная деятельность в социально-культурном сервисе и туризме: учеб. пособие для вузов / Т. Н. Третьякова. – М.: Изд. центр «Академия», 2008. – 272 с.
10. Ярошенко Н.Н. Социально-культурная анимация: учеб.пособие / Н.Н.Ярошенко. – М.: МГУКИ, 2005. – 126 с.

«ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПОСТАНОВКА КУЛЬТУРНО-ДОЗВІЛЛЄВИХ ПРОГРАМ»

Специфіка організації культурно-дозвіллевих програм

Етапи підготовки культурно-дозвіллевих програм: обґрунтування вибору програми (розподіл обов'язків розробників програми, назва програми, постановка мети та завдань, аудиторія програми, визначення форми програми, часу і місця її проведення), написання сценарію. Особливості оформлення культурно-дозвіллевих програм. Загальні вимоги до розробки та реалізації програм.

Класифікація культурно-дозвіллевих програм

Поняття «класифікації». Ознаки класифікації. Класифікаційні концепції Т. Гальперіної, А. Жаркова, С. Мосейчук. Авторська класифікаційна концепція Л. Козловської. Сюжетно-ігрові програми, конкурсно-розважальні програми, фольклорні програми, шоу-програми, спортивно-розважальні програми, інформаційно-дискусійні програми, профілактично-корекційні програми. Їх функції, завдання та специфіка.

Сценарно-режисерські засади культурно-дозвіллевих програм

Сутність поняття «сценарій» та його характеристика. Специфічні риси сценарію культурно-дозвіллевих програм. Структурні складові сценарного задуму культурно-дозвіллевих програм. Композиційна побудова сценарію. Основні етапи роботи над створенням сценарію культурно-дозвіллевих програм. Основні прийоми в режисурі культурно-дозвіллевих програм. Режисерська робота над реалізацією режисерського задуму культурно-дозвіллевої програми. Роль засобів художньої виразності в постановці культурно-дозвіллевих програм.

Анатомія та фізіологія мовного і голосового апарату

Роль мовного апарату у повсякденному житті людини. Вчення К. С. Станіславського про словесну дію. Роль мистецтва слова у формуванні необхідних знань, умінь та навичок майбутнього конферансьє. Відділи мовного апарату. Голосова система. Функції гортані. Артикуляційна система та її функції. Дихання і голос. Роль дихання у вихованні мовного голосу. Складові частини дихального апарату. Класифікація типів дихання. Поняття «фізіологічне» та «фонаційне» дихання. Переваги змішано-діафрагматичного типу дихання. Вироблення навичків правильного вдоху та видоху. Принципи роботи діафрагми. Тенденції розвитку мовного голосу людини. Функції людського голосу. Поняття «голос» та «мовлення». Структура голосового апарату.

Дикція як засіб художньої виразності

Сутність поняття «дикція». Складові мовного апарату та його функції. Дефекти мовного апарату: органічні та неорганічні недоліки мовлення. Місце артикуляції у вихованні мовного апарату. Функції артикуляції. Голосні звуки, їх роль у звучанні. Артикуляція та характеристика голосних звуків. Вимова голосних. Таблиця голосних. Роль приголосних звуків у формуванні слова. Специфіка вимови. Класифікації приголосних. Артикуляція сонорних,

свистячих, шиплячих, афrikативних приголосних. виправлення дикційних недоліків на основі скоромовок. спілкування у скоромовках.

Ідейно-тематичний та логічний аналіз тексту в роботі над художнім твором

Значення художнього матеріалу в мистецтві художнього слова. Основні умови вибору репертуару для художнього читання. Основні критерії вибору репертуару. Ідейно-тематичний аналіз твору як етап творчої роботи виконавця. Осмислення подій, визначення характеру персонажів, проникнення в почуття і думки автора, визначення основної проблематики, теми та ідеї. Робота над уривками як етап роботи виконавця над художнім твором. Поділ уривків твору на мовні фрази. Побудова фраз. Методика розбиття фраз на мовні такти. Закони і правила логіки сценічного мовлення. Інтенаційні закони. Інтенація і пауза як самостійна сила емоційного впливу на глядача. Логічна та психологічна паузи. Система віршування. Технічні правила вірша. Звукові властивості вірша. Байка як особливий жанр літератури. Майстерність виконання байки.

Тренування мовлення у русі

Сценічний рух як основа органічної поведінки ведучого на сцені. Поняття сценічного руху. Психофізичні якості актора: сила, швидкість, спритність, ритмічність. Рух як елемент сценічної дії. Класифікація рухів в залежності від призначення. Значення понять «баланс», «координація», «інерція» та «напруга» в процесі оволодіння актором пластичної виразності. Сценічна дія як єдиний психофізичний процес. Сценічне мовлення та сценічний рух як зовнішнє вираження внутрішнього стану актора-персонажу. Зв'язок руху з диханням і голосом.

Розвиток гнучкості та рухливості тіла

Пластика як елемент акторської техніки. Специфіка та види пластичної техніки. Поняття «пластичності». Прості та складні рухові навички. Розвиток психофізичних якостей студента. Широкий комплекс спеціальних вправ, які розвивають і тренують психічні (воля, увага, пам'ять) та психофізичні (сила, швидкість, витривалість) якості, що складають базу пластичної культури актора. Загальні рухові навички: розвиток гнучкості тіла, вправи на рівновагу, акробатичні вправи. Значення вправ для сценічного руху. Темпоритм фізичної дії. Поняття темпу – рух в різних швидкостях. Поняття відчуття часу – розподіл руху в часі. Поняття ритму руху в ритмічних малюнках. Набуття навичок опанування темпом і ритмом руху, слуховим, зоровим та м'язовим відчуттям темпоритму.

Навички мовно-рухової та вокально-рухової координації

Словесна та тілесна дія. Мимовільна координація мови та руху в реальних життєвих обставинах. Оволодіння навичками поєднання словесної та фізичної дії. Взаємодія роботи мовного та рухового центрів головного

мозку. Набуття навичок мимовільної координації мови і руху в практичній роботі актора. Фізичний рух і неартикульований звук. Вокально-пластичні парні та групові імпровізації з метою гармонізації динамічного і вокального апаратів людини.

Особливості мистецтва конферансу

Сутність поняття «конферанс». Конферанс як один із наймолодших естрадних жанрів. Еволюція концертної діяльності. Найвідоміші зачинателі жанру. Характеристика мистецтва конферансу. Інтермедійний і репризний конферанс. Жанрові риси сольного конферансу. Характерні особливості парного конферансу. Структура конферансу: вступ, головний монолог, ділові анонси, жарти, репризи, власний номер конферансьє, закінчення конферансу і концерту. Відмінне у професії конферансьє і ведучого.

Вимоги до проведення культурно-дозвіллевих програм

Вміння спілкуватися як неодмінна умова живого зв'язку з глядачем. Професійні вимоги до ведучого і конферансьє. Техніка і культура мовлення. Пластична та сценічна виразність. Костюм ведучого. Організаторські здібності. Специфіка складання програми концерту: розмаїтість, узгодженість, контрастність. Налагодження живого зв'язку. Професійні рекомендації щодо збільшення довіри слухачів.

Специфіка проведення концертно-ігрових програм

Специфіка оголошення концертних номерів. Складання тексту оголошень в концерті. Створення позитивного образу ведучого. Вихід ведучого на сцену. Виклик виконавця на «біс». Ведення концерту з інформаційною карткою. Використання поезії та прози. Пауза в концерті. Ведення концерту з-за лаштунків. Різні підходи в оголошенні імен артистів-виконавців. Особливості ведення концерту залежно від темпоритму. «Тези практичного виживання».

Технологія реалізації дитячих програм

Ведучий в ролі вихователя. Специфіка проведення дитячих ранків. Дитячі дні народження. Дитячі та юнацькі дискотеки. Особливості ведення конкурсної-ігрової програми на дитячому святі. Стиль та манера ведення розважальних програм для молоді. Методи й прийоми роботи з різною аудиторією (дитяча, змішана, діти зі спеціальними потребами та ін.).

Специфіка організації корпоративних заходів

Сутність поняття «корпоративна культура». Корпоративне свято як елемент корпоративної культури. Види корпоративних свят. Сценарій корпоративного свята. Методика використання прийомів естрадного конферансу у процесі проведення корпоративного свята. Ведення конкурсної-ігрової програми на корпоративному святі.

Рекомендований перелік літератури

1. Гальперина Т.И. Режиссура культурно-досугових програм в роботі менеджера туристської анімації [текст]: учебно-практичне посібник / Т.И. Гальперина. – М. : Советський спорт, 2008. – 292 с.
2. Гладішева А.О. Сценічна мова. Дикційна та орфоепічна нормативність: навч. посібник / А.О. Гладішева. – К., 2011. – 240 с.
3. Горянська І.П. Основи сценічної мови: навч.-метод. посіб. / І.П.Горянська. – Ніжин: Лисенко М.М., 2009. – 74 с.
4. Єлісовенко Ю.П. Ораторське мистецтво: постановка голосу й мовлення : навчальний посібник / За ред. В.В. Різуна. – К. : Атіка, 2008. – 204 с.
5. Калашников В.П. Техніка мовлення: посіб. – хрестоматія для студ. Спец. 6.020203 / В.П. Калашников. – Луганськ: ЛНУ ім. Т.Шевченка, 2011. – 15 с.
6. Кох І.Э. Основи сценічного руху: учебник / І. Э. Кох. – 2-е изд., испр. – Санкт-Петербург; Москва; Краснодар: Планета музики, 2010. – 509 с.
7. Кукуруза Н.В. Майстерність ведучого: навчальний посібник / Н.В.Кукуруза. – Івано-Франківськ, 2010. – 176 с.
8. Мосейчук С. Б. Режиссура культурно-досугових програм : учеб.-метод. посібник / С.Б. Мосейчук. – Мінськ: БГУКиІ, 2011. – 99 с.
9. Наконечна О. В. Основи сценічного мовлення: навчальний посібник / О.В. Наконечна. – Одеса: Астропринт, 2010. – 136 с.
10. Розин М.Я. Основи сценічного руху: учеб.-метод. посібник / М.Я.Розин. – Харків: ХГАК, 2004. – 94 с.